

Mezőlak- Szélmező üledékgyűjtő medencéjének régészeti geológiai vizsgálata

Páll Dávid Gergely, IV. évf., SzTE TTK

Témavezető(k): **Dr. Sümegi Pál** tanszékvezető egyetemi docens
SzTE Földtani és Őslénytani Tanszék
Dr. Hum László egyetemi adjunktus
SzTE Földtani és Őslénytani Tanszék
Imre Marianna PhD hallgató
SzTE Földtani és Őslénytani Tanszék

A régészeti adatok alapján a Dunántúl északi részén a neolitikum, bronzkor és a vaskor folyamán igen jellegzetes kultúraváltások alakultak ki. Ezeknek a régészeti kultúráknak a gazdálkodásáról, a környezetre gyakorolt hatásáról csak kevés információval rendelkezünk, mert a területen kevés régészeti geológiai vizsgálat történt ennek a kérdéskörnek az eldöntéséhez, ezért a Dunántúl északi részén a Bitva - patak völgyében, Mezőlak határában húzódó Szélmező területén található tőzegtelepen egy komplett környezettörténeti vizsgálat sorozatban kezdtünk. A terület képződményeit fúrásokkal tártuk fel. A kézzel végzett zavartalan földtani fúrást 4 méterig, a patak allúvium kavicsos homokrétegéig, a feküszintig sikerült lemélyíteni. A fúrások során 40 cm hosszú zavartalan magmintákat emeltünk ki és a magmintákat a nemzetközi paleoökológiában használatos finomrétegtani vizsgálatoknak megfelelően 4, 8 cm-ként részmintákra bontottuk, és úgy elemeztük meg. A zavartalan magkihozatali fúrás helyét több spirálfúrással kerestük ki, és a térképező fúrásokkal az egykori folyómeder keresztmetszelve nyelvé mentén mintegy 4 térképező fúrást mélyítettünk le, így a mederben a tőzeg kiterjedését és vastagságát is megrajzolhattuk. A fúrásokon szedimentológiai vizsgálatokat (szerves anyag, karbonát tartalom, extrakciós fő- és nyomelem tartalom meghatározást), valamint pollenanalitikai, malakológiai, makrobotanikai, anthrakológiai elemzéseket végeztünk. A kronológiai vizsgálatokat radiokarbon elemzésekre alapoztuk. Elemzéseink nyomán a Krisztus előtti VI. évezred második felében alakult ki a termelő gazdálkodás a vizsgált területen. A termelő gazdálkodáshoz erőteljes erdőirtás, legelők, szántók, települési környezet kialakítása kapcsolódott és erőteljes talajerózió, mállatlan szilikát felhalmozódás kapcsolódott. A változások olyan erőteljesek voltak, hogy a kora-holocén során kialakult tőzegréteg összetétele és kémiai jellege, összetétele is megváltozott, az eredetileg bazofil tőzeg neutrális, acidofil tőzeggé alakult át. A bronzkor végén, vaskor folyamán ez az antropogén hatásokkal terhelt környezet is átalakult és tőzegláp környezete kultúrtájává alakult át a vaskor végére, a császárkor kezdetére.